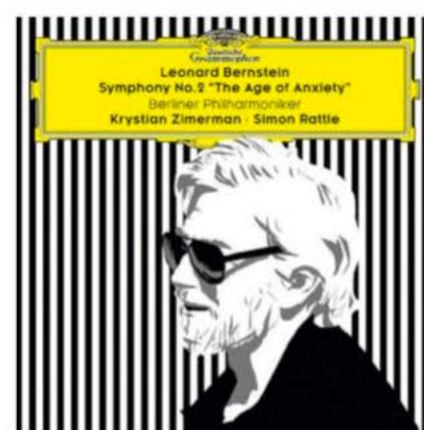
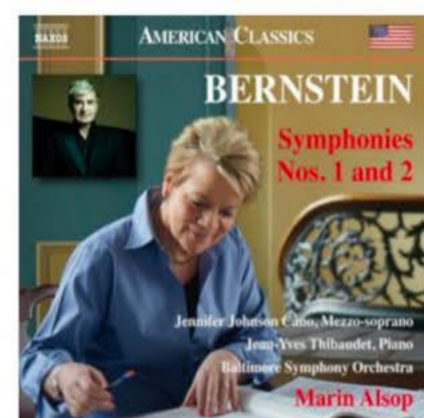

Hundraårsjubileet till ära jämför Albert Ehrnrooth tre färskva inspelningar av Bernsteins symfonier.

Musiken som reflekterar Bernsteins inre konflikter

KLASSISKT

Leonard Bernstein

De tre symfonierna. Antonio Pappano, Coro e Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia. (Warner Classics)

Symfonierna 1 och 2. Baltimore Symphony Orchestra, dirigent Marin Alsop, Jennifer Johnson Cano, mezzosopran, Jean-Yves Thibaudet, piano. (Naxos)

Symfoni nr 2 "The Age of Anxiety". Berliner Philharmoniker, dirigent Simon Rattle, Krystian Zimerman, piano. (DG)

Leonard Bernstein skulle i år ha fyllt 100 år. Han förtjänar att kallas renässansmänniska. Förutom att han var en utomordentlig dirigent var han en mer än habil pianist. Hans musikpedagogiska verksamhet var banbrytande och hans tv-program *Young People's Concerts* (1958–72) lärde miljontals amerikaner att uppskatta klassisk musik. Dessut-

om distribuerades programmen till ett fyrtiotal länder, däribland Finland. Han var en obotlig mångsysslare som även politiskt var mycket engagerad.

Men det är kompositören Bernstein som i år med rätta har uppmärksammats mest. Jag tror att han kunde ha blivit förra seklets största amerikanska tonsättare, bara han hade ägnat mer tid åt komposition. Trots detta är hans musikaliska produktion imponerande och mångsidig. Han komponerade den bästa musikalen någonsin (*West Side Story*) och två andra mycket spelvärda shower (*On The Town* och *Wonderful Town*). Han skrev något så ovanligt som en intelligent operett (*Candide*) och ett ganska originellt verk för stråkar, soloviolin och perkussion (*Serenade after Plato's Symposium*). *Chichester Psalms* för gossopran, kör och orkester bör också räknas till de mindre mästerverken. Bernsteins tre symfonier framförs (alltför?) sällan, men i samband med jubileumsåret har orkestrarna som jag diskuterar

här bemödat sig att framföra och spela in (några av) symfonierna.

Inre konflikter

Bernstein älskade Rom och Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia utsåg honom till hederspresident. Antonio Pappano blev erbjuden jobbet som Bernsteins assistent vid denna orkester, men måste tacka nej. I dag är Pappano musikchef för Accademia Nazionale. Rom-orkestern har spelat in alla tre symfonier och lägger till det jazziga och roliga stycket *Prelude, Fugue & Riffs*.

Bernstein kämpade själv livet ut med sin troskris och symfonierna reflekterar hans inre religiösa konflikter, för att inte säga demoner. Han var en brådmogen 24-åring när han komponerade symfoni nummer ett, *Jeremiah* (1942), uppkallad efter den grinige profeten. Baltimore Symphony Orchestra (BSO) under ledning av Bernsteins dirigentelev **Marin Alsop** har en lite rårare klang vilket passar den ångestfyllda första satsen, andra satsen är mer optimistisk och på-

minner om **Stravinskys** neoklassicism och komplicerade rytmer. Här vinner Romensemblen med sitt rena samspel. I den tredje satsen, *Lamentation*, beklagar Jeremia Jerusalems förstörelse och plundring. Bernstein gav profetens roll åt en mezzosopran. Jag föredrar **Jennifer Johnson Canos** behagligare ton i denna roll framför **Marie-Nicole Lemieux** (Accademia Santa Cecilia) med sitt melodramatiska vibrato.

Bernsteins andra symfoni (1949) tar avstamp i **W. H. Audens** långdikt *The Age of Anxiety*. Tre män och en kvinna möts i en bar och fortsätter feta i kvinnans lägenhet innan en kille slocknar och de andra bara sticker hem. Ensamhet och livets meningslöshet ligger i grunden för detta mästerliga verk. Detta är ett orkesterverk med långa solopartier för piano. Pianisten agerar enligt Bernstein som en "självbiografisk protagonist". Alla tre tolkningar styrs i hög grad av pianisten.

Här tycker jag att **Krystian Zimermans** mjuka och oforcerade anslag

är mest övertygande. Han får stöd av Berlinerfilharmonikerna under ledning av **Simon Rattle** och de är oslagbara när det gäller att fånga rollfigurernas osäkerhet, obekvämheter och ytlighet. Men Alsop och Pappano är bättre på att betona symfonins neurotiska drag. Jag gillar också starkt **Jean-Yves Thibaudets** mer briljanta, sorglösa tolkning med Baltimore-symfonikerna.

Bön för de döda

Kaddish (1963), den tredje symfonin, är baserad på en judisk bön för de döda. Det är något arkaiskt, **Carl Orff**-aktigt över den och det teatrala elementet passar Pappano och hans, i det här fallet enastående, orkester som hand i handske. Kören, berättaren och sopranen har de mest minnesvärda rollerna och jag tror att om *Kaddish* kallades för ett oratorium skulle verket framföras oftare. Detta är tillsammans med *Mass* och musikalen *1600 Pennsylvania Avenue* Bernsteins kanske mest politiska verk, trots att innehållet är religiöst.

Alla tre inspelningar är värda att ha men Deutsche Grammophon och Berlinerfilharmonikerna bjuder lite snålt endast på andra symfonin (ungefär 40 minuter). Då är Naxos med Baltimore-symfonikernas erbjudande med två symfonier mer prisvärt.

ALBERT EHRNROOTH